

**Associació
d'Espectadors
del Teatre
del Mercat Vell**

**25
anys**

Jornada de debat
La gestió d'espais escènics,
el foment de nous públics
i la seva implicació
i participació activa

Ripollet, 6 d'abril de 2019

RESUM D'INTERVENCIONS I CONCLUSIONS DE LA JORNADA

Introducció de Toni Casares, director artístic de la Sala Becket.

Algunes vegades a la programació de la sala Becket se'ns ha criticat perquè el tipus de programació que fem no té prou en compte la popularitat dels títols que proposem. Però també és veritat que la Sala Becket hem sobreviscut durant trenta anys i, per tant, alguna cosa no hem fet del tot malament.

Aquestes jornades com la d'avui, més que gerents o gestors de teatre sou gent que heu fet el que qualsevol teatre necessita perquè realment es pugui dir espai cultural i espai teatral, que és organitzar els espectadors. És a dir que els espectadors no siguin un fet merament casual sinó que son una cosa que cada vegada més forma part de l'essència i de la vida d'un teatre o espai cultural (perquè sé que aquí hi ha gent que no és estrictament de teatre). Tanmateix crec que el poc que us vull dir pot servir per a tothom.

Aquesta professió que s'anomena gestor cultural és una professió relativament jove. Sempre he tingut la sensació que he fet una mica d'intrusisme, perquè la gestió cultural des d'un punt de vista professional s'ha anat inventant i regulant gairebé des dels anys que jo em vaig a posar a dirigir la Becket. Jo ja estava fent gestió cultural en aquell moment, i per tant no em vaig formar estrictament com un gestor cultural.

Malgrat que la gestió cultural està ben tipificada i regulada, penso que el que vol dir gestionar un espai cultural segurament no té prou en compte el fet que qualsevol espai cultural necessita, d'entrada, una ànima. És a dir, tenir molt clar per a què serveix aquell equipament, quina funció sociocultural compleix i quins objectius artístics persegueix.

La primera gran cosa que ha de tenir un equipament cultural és sentit artístic, una línia artística reconeixible i coherent que faci que, a vegades, en aquell espai allò que no s'hi fa pot acabar definint més la personalitat de l'espai que no pas allò que s'hi fa. Particularment a la Becket moltes vegades hem dit no o hem abandonat determinades idees i projectes, no pas perquè no les considerem interessants o perquè no ens agradin, sinó perquè no són propostes o projectes de la línia de la Becket. Tenir una línia molt clara, molt marcada, molt reconeixible, molt coherent, a vegades amb el risc que sigui un pèl massa tancada, pot ser una primera clau d'un bon funcionament d'un espai.

Ja sé que entre vosaltres hi ha força gent que està vinculada a projectes i espais que tenen molt més de mera exhibició d'espectacles que no pas de producció d'activitat. Tanmateix aquest és un dels aspectes en què vull insistir. És a dir, cada vegada és més important que els espais d'exhibició, segurament molts d'ells espais municipals que ofereixen espectacles, comencin a posar-se com a deures que no n'hi ha prou a exhibir espectacles, que s'han de fer coses no forçosament al voltant d'aquells espectacles, però que s'han de fer coses. Un equipament cultural, que és un lloc on s'hi fa cultura i s'hi presenten propostes artístiques, no n'ha de tenir prou a exhibir. Què passa en aquests espais entre l'exhibició d'un espectacle i el següent; de quina manera aquests espais, aquests equipaments, s'estan relacionant amb la gent de manera que no només siguin aparadors de coses que fan els altres sinó que tinguin personalitat pròpia. És tracta d'això quan parlo d'ànima. Sigui la que sigui. No cal que siguin grans propostes.

I això té a veure amb allò més essencial que vull comentar amb vosaltres, que és la definició de cultura, concepte que va canviant en nosaltres, cosa que és lògica i bona i que evoluciona segons evoluciona la societat. Jo crec que avui la definició de cultura agafa uns matisos

lleugerament diferents de la que era la més habitual quan molts equipaments municipals, als quals molts de vosaltres esteu vinculats, es van començar a crear.

Personalment crec que la cultura ja no és una cosa externa a l'individu a la qual hem d'accedir i, per tant, a la qual els responsables de les polítiques culturals i de la gestió dels espais han de fer que la gent hi pugui accedir.

La cultura no és externa. La cultura és una capacitat humana que ens diferencia a cadascun de nosaltres dels animals. La cultura és una capacitat que tots i cadascun de nosaltres tenim, la capacitat de distanciar-nos de nosaltres mateixos, de saber-nos veure des de fora, segurament emocionar-nos o enfadar-nos amb aquesta visió que tenim de nosaltres mateixos des de fora i saber compartir-ho entre tots.

Per tant, a la cultura no s'hi accedeix sinó que s'ha de poder desenvolupar, que es diferent. No es tracta de dir "veniu al meu equipament, que jo us ensenyaré i us cultivaré", sinó que es tracta de dir "veniu a desenvolupar la vostra creativitat, les vostres capacitats". Es tracta d'un matís que per mi és important i que té a veure amb aquesta necessitat que els equipaments dedicats al desenvolupament de la cultura serveixin per desenvolupar aquesta capacitat. No únicament des d'una posició passiva, on jo arribo i miro, sinó que la cultura és una cosa molt més còmoda, molt més domèstica, molt més propera, molt més casolana, en què jo entro d'una manera molt més horitzontal, on em trobo amb els altres ciutadans, companys... i comparteixo, m'emocio, m'enfado, perquè la cultura és també conflicte, perquè quan ens allunyem de nosaltres mateixos moltes vegades no ens agradem, però sempre de tu a tu i amb la capacitat de fer, de produir. Per això us deia que els espais culturals, encara que siguin espais dedicats a l'exhibició, és important que cada vegada s'hi puguin fer més coses.

Un altre aspecte important és de quina manera es fa i es produeix cultura. Cal garantir tres coses que per mi són importants: la primera és que la cultura s'ha de fer amb llibertat, lliurement, sense pressions, garantint la imprevisibilitat del que pugui passar. La segona és la confiança en els creadors, als quals se'ls ha de demanar que estiguin compromesos, però no tant amb la societat, que també, sinó compromesos amb la seva pròpia obra. És a dir que en la creació artística, ja sigui literària, plàstica, musical... el propi creador es faci preguntes sobre el món i comparteixi aquestes preguntes amb els espectadors de tu a tu, no per sobre d'ells, fent servir la seva obra per posar-se en dubte. Per dir-ho d'alguna manera, els espectadors ja no som rucs i volem compartir les preguntes sobre el món que el propi creador es fa. I la tercera és que s'ha de poder treballar amb dignitat. És a dir s'ha de poder treballar amb bones condicions tècniques, amb bones condicions professionals, tant creadors com públic. Ens hem de moure en espais i amb estructures que ens permetin fer aquesta activitat ben feta i amb rigor.

Avui en dia la política cultural ja no té tant a veure amb el petit pressupost que té el regidor de Cultura de torn sinó que té més a veure amb altres regidories, amb la d'urbanisme, la d'economia, la d'educació... A aquests regidors se'ls ha de demanar que facin política tenint en compte la importància de la cultura.

Un altre concepte molt important és el del temps. Cal treballar en projectes a llarg termini i no anar a buscar la immediatesa. Malauradament la política municipal manta vegada està vinculada als quatre anys "dixosos" de les legislatures i cada quatre anys aquella persona que està portant un projecte cultural, tant de gestió d'un equipament com d'una associació d'espectadors, està supeditada al polític de torn que té quatre anys de legislatura. El primer any l'ha de dedicar a conèixer l'administració i per tant no fa res, i l'últim any i mig ja està pensant en les eleccions; o sigui que disposa solament d'un any i mig per fer alguna cosa. Per tant demanem als responsables polítics que tenen a veure amb la gestió cultural que facilitin els projectes amb processos molt més llargs, perquè la cultura requereix d'aquests temps.

Una cosa que hem après amb el creixement de la Becket en aquests darrers anys, i això sí que té molt a veure amb molts dels que sou aquí, és la necessitat d'estructurar associacions, de potenciar relacions estables que fidelitzin aquesta relació de l'espectador amb la proposta artística.

Jo crec molt sincerament que el paper de les associacions d'espectadors, dels clubs, de la fidelització de l'espectador és avui en dia clau per ajudar-nos a redefinir la cultura en els termes en què us deia: una cultura que ha de ser productiva, horitzontal, respectuosa i lliure.

Moltíssimes gràcies per donar-me l'oportunitat de poder-me explicar i compartir aquestes inquietuds.

PRESENTACIÓ DE 9 BONES PRÀCTIUES

AMICS DEL CINEMA DE LA VALL DE RIBES.

Robert Roqué. President dels Amics del Cinema de la Vall de Ribes.

Som un cineclub, una característica que identifica molt el que és la indústria del cinema català. A tot l'estat només hi ha dues federacions de cineclubs, la catalana i la gallega. Tot i estar molt amagats arreu del territori, entre tots els cineclubs fem més de 100.000 espectadors a l'any, i tenim en l'actualitat força vegades un paper de substitució dels cinemes tradicionals allà on no hi ha possibilitat de tenir-ne. I el nostre cas és un exemple clar.

Dins del món dels cineclubs, el nostre té una característica especial perquè no només fem una programació de cinema gestionada per la societat civil, sinó que gestionem un cinema que es diu Cine Catalunya.

La nostra associació es va crear l'any 2003 i ho vàrem fer en una població com Ribes de Freser, que té actualment 1.700 habitants (en els últims trenta anys hem perdut el 40% de la població) i en un territori on no hi ha cap mena de cultura. Molt possiblement és per aquesta característica que el nostre cineclub fa més coses i més varietat de programació que un cineclub d'una ciutat gran.

Des de fa molts anys el nostre poble té un cine obert, que és el cine Catalunya. Però va passar que l'any 2008 aquest cinema va tancar la seva explotació comercial com a cinema. És en aquesta situació que el nostre cineclub es va oferir a l'Ajuntament per gestionar la sala. Després d'un any de negociacions i que no hi hagué cap altra proposta per a la seva explotació comercial, vàrem assumir nosaltres la seva gestió i vam iniciar una campanya de socis (actualment en som 380) amb una forta penetració si tenim en compte la població i vam realitzar les tasques de gestió des del voluntariat.

Tenim socis que estan empadronats a Ribes, d'altres que han anat a viure a altres ciutats, gent de segona residència, etc..

Nosaltres no només fem pel·lícules sinó que vàrem començar a fer tota una programació variada. L'any passat vàrem fer 145 sessions, entre projeccions i altres activitats culturals. Les activitats es concentren majoritàriament els caps de setmana i el mes d'agost (aquest mes suposa el 40% de tota l'activitat anual).

Un 35% de les sessions que fem són en versió original subtítulada. Som l'únic cinema de tot el Ripollès que fem aquest tipus de versió. Fem també cinema en català perquè formem part del Cicle Gaudí, amb molt d'èxit. Organitzem un ressopó col·laboratiu on els espectadors porten alguna cosa per menjar i els Amics del Cine posem el beure, i després de les projeccions

---

ASSOCIACIÓ D'ESPECTADORS DEL TEATRE DEL MERCAT VELL DE RIPOLET

Pl. de l'Onze de Setembre 6, 08291 Ripollet (el Vallès Occidental)

Telf. 627 454 642 info@espectadorsripollet.cat, www.espectadorsripollet.cat

organitzem una sessió tertúlia d'allò més interessant. A banda d'això, també fem les Sessions de Filmoteca dins del programa Filmoxarxa, amb la projecció de pel·lícules que no s'han estrenat a l'estat. I també fem òpera en directe i cinema infantil.

A banda de tota aquesta activitat cinematogràfica, fem presentacions de llibres, petits espectacles de poesia, etc...

Per a nosaltres és molt important poder apropar la cultura a la població i donar un valor afegit amb tot aquest conjunt d'activitats.

Així mateix, organitzen des del 2004 el Festival Gollut, Mostra de cinema compromès, fotoperiodisme, muntanya i medi ambient, fonamentat en la cultura popular.

El Festival Gollut dona nom als nans de Ribes, els golluts, comunitat que va ser discriminada fins la seva desaparició a mitjans del segle XX. Els reivindica i dignifica. Projecta i premia obres que transmeten valors amb compromís social, informen o denuncien fets que afecten la societat i que no es difonen suficientment a les sales de cinema, als mitjans de comunicació o als canals de distribució audiovisual habituals.

ASSOCIACIÓ CULTURAL *EL GALLINER* DE MANRESA.

Sílvia Sanfeliu.

L'any 1927 Manresa inaugurà un gran teatre, el Teatre Kursaal, que als anys vuitanta es tancà ateses les múltiples deficiències que tenia. També a la mateixa ciutat de Manresa hi ha un altre teatre que és el Teatre Conservatori, que darrerament ha celebrat els 140 anys d'existència i que està construït dins del claustre d'un antic convent.

L'any 1995 es creà l'Associació Cultural *El Galliner* amb l'objectiu de fer entendre a la ciutat - primer als propis habitants per després trobar la complicitat dels polítics- que era necessari que Manresa tingués, a banda del Teatre Conservatori, un altre teatre, el Teatre Kursaal. En aquells primers anys d'existència de l'associació, aquesta s'encarregà de la programació i gestió del Teatre Conservatori.

Una de les primers actuacions que es van fer per aconseguir la complicitat del públic envers l'adequació total del Teatre Kursaal va ser una acció que consistia a posar a la venda entrades a deu anys vista de l'espectacle de la seva inauguració. Aquesta proposta tingué una gran resposta per part de centenars de persones que compraven entrades l'any 1996 per a l'espectacle inaugural de l'any 2007. La reforma del Teatre Kursaal durà onze anys i fou possible gràcies al fet que la gent de Manresa es va fer seu el projecte i gràcies a la implicació dels polítics.

En el moment d'obrir el Teatre Kursaal es va crear una empresa públic-privada que gestiona no sols el Teatre Kursaal sinó també el Teatre Conservatori i darrerament una nova sala l'Espai Plana de l'Om. Això alliberà l'Associació *el Galliner* de les tasques de contractació dels espectacles i de gestió del teatre per centrar-se en la programació i la dinamització del públic. Actualment tenim una ocupació molt alta en general i específicament en el sector de nous públics.

Un aspecte a considerar i que constitueix tot un repte és com aconseguim obrir-nos a nous públics. Platea Jove és un cicle de caràcter mensual adreçada al públic adolescent i jove a un preu de 6 € Les sessions per a la gent gran, els abonaments, etc. són altres accions que estan en marxa actualment.

Dir-vos per acabar que hem començat a pensar en algun altre teatre. Un espai meravellós i que té molt de potencial és el Teatre Conservatori i tot el que l'envolta. La idea marc és la de convertir-lo en un gran espai al voltant de les arts escèniques, amb l'objectiu de donar espai i temps perquè es creï, en la línia del que ha comentat Toni Casares en la seva introducció. Aquest és el nostre somni d'ara la creació d'un Centre de les Arts escèniques del Bages.

L'ASSOCIACIÓ D'ESPECTADORS DEL TEATRE DEL MERCAT VELL DE RIPOLLET

Joan-Ramon Gordo i Montraveta.

Molt possiblement l'exposició del vestíbul explica gràficament i global el procés de creació i desenvolupament del Teatre Auditori i de l'Associació d'Espectadors del Teatre del Mercat Vell.

L'AETMVR, com tot en aquesta vida, és fruit d'unes circumstàncies concretes: la construcció d'un nou mercat i l'oportunitat de fer quelcom al mercat vell d'estil modernista.

I la iniciativa parteix d'un moviment ciutadà que planteja la possibilitat de reconvertir-lo en un teatre auditori, inexistent fins aleshores al poble (sols hi havia un casal parroquial)

Es tracta d'un plantejament novedós, ja que no sols es reivindica la construcció de l'equipament en qüestió sinó també la seva gestió per part d'una entitat que es crea expressament l'any 1994, l'AETMVR.

Quins són les principals característiques de l'entitat:

- Les arts escèniques com a eina de cohesió i de culturització.
- Programació estable i professional de teatre, música i dansa.
- Aquesta iniciativa s'insereix de ple en la dinàmica de l'associacionisme històric.
- Consciència d'una situació molt precària de la història recent de Ripollet, típic exemple de creixement irregular i descontrolat del "desarrollismo".
- Una fórmula de gestió econòmica equilibrada, amb 3 terços: 1 terç l'entitat, un terç l'Ajuntament, 1 terç les administracions de caràcter general.

El model associatiu permet constituir una entitat que gestiona i té el suport actiu dels seus associats, els quals li garanteixen estabilitat i continuïtat. Actualment som més de 250 els associats en les seves diferents modalitats.

Una contribució positiva a l'economia local: l'associació reverteix un 40% del seu pressupost en el mateix municipi.

Darrerament hem impulsat la figura de l'establiment amic i l'empresa col·laboradora per tal d'implicar també aquests sectors de la societat en el projecte.

Mantenim una relació regular de col·laboració amb el teixit associatiu local.

A banda de la programació estable (18 espectacles professionals per temporada) impulsem projectes com les Nits de Música (anem per la 19a temporada), el Cafè Literari, sortides culturals, etc... Enguany, amb motiu del 25è aniversari, hem impulsat el projecte Movem el Teatre: els records dels espectadors són la base d'una dramatúrgia que vol jugar també amb la ironia. Espais com places, algunes botigues, l'autobús, el mercat... acullen aquestes propostes cada dia 25 del mes, des d'octubre de 2018 fins al mes de maig del 2019. Movem el Teatre compta amb la participació de desenes de voluntaris que participen en les diferents escenes.

Enguany passen del centenar els actes organitzats per l'Associació d'Espectadors.

ASSOCIACIÓ D'ESPECTADORS DEL TEATRE DEL MERCAT VELL DE RIPOLLET

Pl. de l'Onze de Setembre 6, 08291 Ripollet (el Vallès Occidental)

Telf. 627 454 642 info@espectadorsripollet.cat, www.espectadorsripollet.cat

L'ASSOCIACIÓ D'ESPECTADORS "LA PERLA29"

Toni Trallero / Lara Alonso

Som una colla d'espectadors que en un moment determinat ens vàrem voler agrupar i constituir-nos com els Amics de la Perla 29, ara fa gairebé 6 anys. I ho vàrem fer per tal d'acompanyar i donar suport i, sobretot, per crear moviment al voltant de les activitats i produccions de la Perla 29.

Des d'un bon principi el que teníem molt clar eren els objectius, objectius que vàrem voler dividir en dues parts. Una primera era la de voler agrupar la gran majoria d'espectadors de la Perla 29 per tal de difondre i dinamitzar les seves produccions; i una segona era la d'acabar transmetent als nostres socis tots aquests valors, no només del teatre, sinó també de les arts escèniques en particular i de la cultura en general, que els obrís un camí molt més ampli al coneixement i a la proximitat que hi havia entre tots de voler valorar d'una manera positiva tot el que eren les arts escèniques, i amb aquests objectius poder participar del món de La Perla29 i poder entrar amb ells fins al fons, valorant i participant d'una manera molt més activa en tot allò que feien.

Com ens organitzem? Hi ha una assemblea que, tal com diuen els estatuts, ens reunim un cop a l'any, una junta directiva de 12 persones, una de les quals és un representant de La Perla29, per tal de mantenir un contacte regular amb els associats.

Molt possiblement un dels elements més importants de l'estructura i que dona valor a tot el que es fa són les comissions de treball, les quals són coordinades per un membre de la junta i alhora estan obertes a tots els socis, comissions que són responsables de les activitats paral·leles i complementàries a les obres que es van representant. Lògicament el que volem és la implicació i integració del soci i que pugui valorar el que s'està fent i que sobretot hi pugui participar. Aquestes comissions es creen al principi de la temporada i van madurant.

Actualment som uns quatre-cents socis a l'associació. El seu perfil és aquest: un 72% són dones, el 65% són persones majors de 50 anys, el 10% dels associats són persones de menys de 29 anys. Amb tot això fem activitats, que podríem dividir en dos apartats. El primer són les activitats, que estan molt vinculades als espectacles i produccions de La Perla29, tant previ al muntatge com durant i després del muntatge, fent assajos oberts, col·loquis, xerrades... una sèrie de trobades molt interessants. I un segon apartat, que nosaltres anomenem *Segon cercle*, que pretén posar en valor davant els nostres socis qualsevol activitat d'art escènica de caràcter més general.

A destacar un cicle d'activitats que anomenem *La mirada de l'espectador* amb l'objectiu de fer arribar el que representa La Perla29 i les arts escèniques en general a tots aquells segments de la població que desconeixen aquesta realitat. Ho vàrem començar a fer generant complicitats i contactes amb altres iniciatives semblants a la nostra, identificant-los en funció de la temàtica, públics sensibles a la música, al teatre, a la dansa... establint xarxes i organitzant activitats conjuntes. El CCCB, els Amics de l'Auditori de Barcelona... són algunes d'aquestes entitats. També hem de dir que no ens volem parar aquí i que n'obrirem d'altres, amb l'objectiu final que qualsevol persona, sigui on sigui, pugui sentir dins de la seva pell què és aquesta passió del teatre. Enguany hem iniciat el Cercle sobre art i educació amb la col·laboració d'entitats pedagògiques, amb molta receptivitat.

Per acabar volem esmentar alguns punts forts, com són el fet de tenir una junta molt consolidada i ferma, amb associats molt fidels i molt participatius, tot destacant la manera tant estreta que tenim de col·laborar amb La Perla29.

De cara el futur pretenem ser un referent i un punt de trobada no només del món del teatre, que també, sinó d'una manera molt més transversal, de la cultura i de l'art en general.

EL FOMENT DE LES ARTS ESCÈNIQUES A MENORCA

Sergi Marí

La nostra associació, que està implicada en el foment de les arts escèniques a Menorca, *La Trupe*, és una companyia de teatre però alhora és més que això, ja que fem coses d'arts escèniques aplicades i qüestions educatives.

Va ser precisament en aquest mateix teatre que avui ens acull, on vàrem tenir l'oportunitat de fer l'obra *Lucrecia*, que vàrem conèixer l'experiència de l'Associació d'Espectadors; em vaig quedar com obsessionat amb el projecte i em va generar la idea de muntar una associació d'espectadors a Menorca.

S'ha de tenir en compte que el context de Menorca és similar al d'aquí però també és molt diferent. La capacitat de veure teatre vivint en una illa es basa bàsicament en el descompte de resident en el bitllet d'avió per poder passar un cap de setmana a Barcelona. La possibilitat de programar coses amb l'objectiu que arribin les novetats i propostes en el panorama teatral de Menorca no és gens fàcil.

En aquest context, el Consell Insular de Menorca a començaments de legislatura ens va demanar que féssim una anàlisi i generéssim propostes de com dinamitzar les arts escèniques a Menorca. Per aquest motiu vàrem organitzar una sèrie de tallers implicant a molta gent. Tanmateix portava anys intentant que sorgís una associació d'espectadors i no hi havia manera, entre d'altres coses perquè tot aquest tipus d'iniciatives que impliquen l'espectador no es donen a Menorca.

Tot i que explicar el Pla de Dinamització de les Arts Escèniques a Menorca és massa complicat com per poder-vos-el presentar en deu minuts, voldria centrar-me en el tema de la programació.

No és fàcil programar. Tot i reconèixer que es necessita una mirada professional per poder programar, al mateix temps crec en aquesta visió que tenim, i que comparteixo, d'implicar el públic actiu en la programació. Tanmateix com es fa això? En el cas de Menorca, no havent-hi una associació d'espectadors vàrem proposar que es creés la Taula de les Arts Escèniques de Menorca on poguéssim fer coincidir les programacions dels vuit municipis que disposen actualment d'infraestructura per poder fer teatre. Però quan et posaves a mirar en concret qui era el responsable de la programació veies una manca de professionalitat important. En aquest sentit, La Taula de les Arts Escèniques de Menorca vàrem fer la proposta de posar junts a programadors de cadascun dels teatres acompanyats d'un cicle de formació i un pressupost minso que els permetés poder sortir a "veure coses", perquè no és suficient veure dossiers, i a representants del que podria ser el públic actiu. Això és una cosa que encara està per fer, però que ha despertat un cert interès. Cal dir també que molt possiblement hi hauria d'haver també mitjans de comunicació dins d'aquesta taula.

Jo crec que hi ha força coses que es fan a Catalunya que a Menorca ens poden servir d'exemple. Tanmateix, mirant-ho ara amb perspectiva, no vàrem mirar prou de prop un exemple que teníem al costat, que és l'òpera. A Menorca quan parles d'arts escèniques penses en el teatre i la dansa, però l'òpera va a part. Ningú fa res per l'òpera perquè ja va sola. Per cert, el Teatre Principal de Maó és el teatre més antic de tot l'Estat. A Menorca hi ha hagut

òpera de manera ininterrompuda des del seu naixement. I això per què? Doncs perquè ja està feta la feina amb els Amics de l'Òpera amb centenars de socis, perquè programen, perquè l'orquestra i el cors estan fets amb gent de l'illa... perquè tot el que intentem travar en aquestes complicades capes de creació de públic, en el sentit que les arts escèniques suposin esdeveniments socials on la gent es vegi i reconegui... és a dir tot el fet social de les arts escèniques, només hauríem d'haver mirat al costat i veure Els Amics de l'Òpera amb tot el que tenen muntat per entendre-ho. El problema és que ells porten molts anys de rodatge. Són dècades i dècades dedicades a crear una afició.

Per acabar, voldria insistir en el tema de la programació, que per a mi és molt important. El públic actiu, fins i tot el més actiu, no té suficient informació per descobrir teatre si no té una certa confiança en la línia de programació. Aquesta coherència és una feina important, ja que si no estem sotmesos a una mena *d'istar systems* que generen televisions i mitjans de comunicació amb poc criteri, o amb un criteri diametralment oposat al nostre i que ens allunya de l'esperit de servei públic cultural que el teatre ha de tenir.

Fem una programació amb el sector professional però a la vegada amb la implicació del públic perquè tot plegat constitueixi aquesta línia de confiança que genera un públic i que permet tot un seguit de polítiques de fidelització i de creació de públics molt important.

FEDERACIÓ DE GRUPS AMATEURS DE TEATRE DE CATALUNYA

Francesc Parcerises

Visc a Fals, un poble molt petit a prop de Manresa. És per això que conec l'experiència del Galliner i anteriorment de Tabola, i també sóc amic des de fa força anys de La Perla29. Malgrat que inicialment pugui estranyar el fet que com a Federació tinguem alguna cosa a dir presentant-nos com una bona pràctica i captació de nous públics, crec que tenim alguna cosa a dir perquè penso que la Federació cuida i fomenta la base de persones que esdevenen públics o espectadors que vosaltres com a programadors necessiteu captar.

De quina manera ho fem? Organitzativament la Federació va néixer el 1985 i agrupa uns tres-cents grups de teatre de tot Catalunya; està organitzada segons la comarca en diferents coordinadores. Aquestes coordinadores agrupen els grups de teatre i els representen a la Federació. Cal dir, però, que les coordinadores realitzen per elles mateixes tot un seguit d'activitats com poden ser celebracions, cursos, lectures... La Federació organitza també un seguit d'activitats com són el fet de canalitzar vers els grups de teatre associats, obres, autors, permisos... promocionar rodes de teatre, mostres, organitzar una trobada anual i la Mostra de Pineda per a tots els grups, formant part també de la Federació estatal i de les federacions internacionals europees, promocionant actuacions a l'estranger, etc...

Pel que fa a la tipologia dels grups de teatre membres de la Federació, hi trobarem de tot, des dels més històrics, amb més de cent anys de funcionament i d'història, fins als més novells, així com els grups més esporàdics vinculats a un centre cultural, casal parroquial, així com els altres que tenen una certa vocació i interès i que de manera més assídua programen més obres. Pel que fa a les activitats promocionades per la Federació, cal esmentar els cursos de direcció teatral, de dicció, de maquillatge, de muntatge, d'escenografia... cursos que han repercutit en aquests darrers anys en una millora qualitativa del teatre amateur, essent un element dinamitzador important per als grups i col·lectius que desenvolupen propostes teatrals.

ASSOCIACIÓ D'ESPECTADORS DEL TEATRE DEL MERCAT VELL DE RIPOLLET

Pl. de l'Onze de Setembre 6, 08291 Ripollet (el Vallès Occidental)

Telf. 627 454 642 info@espectadorsripollet.cat, www.espectadorsripollet.cat

També hem de tenir en compte que aquests grups de teatre amateur normalment són la base de grans manifestacions i esdeveniments artístics com poden ser les passions, els pessebres vivents, els Pastorets, els muntatges medievals, el retaules... aglutinant un munt de gent impressionant que calculem nosaltres al voltant d'unes deu mil persones.

També intentem fer de pont amb el col·lectiu escolar per tal d'incentivar la generació d'espectadors així com la d'artistes, tot mostrant la potencialitat del fet teatral i facilitant que puguin aprofundir, ja sigui amb un caràcter més professional o bé amateur.

Normalment quan parlem del fet associatiu el perfil i tarannà dels seus dirigents, i en especial de llurs presidents, marquen d'una manera especial. Nosaltres sortosament hem tingut de president en Josep Rafecas, que ens va deixar ara fa uns mesos, donant a la Federació un caràcter molt concret que podríem resumir en dues paraules, humanitat i humilitat. Humanitat pel sentit de ser proper, conscient i receptor de tots es problemes que hi ha, d'estar, de fer i acudir arreu. I humilitat en el sentit d'allò que tenim molt present els actors amateurs, que és el fet de no sobreactuar com a president.

Per acabar vull manifestar la necessitat que el teatre amateur tingui una major presència a les programacions de teatre.

MAPA DE LES ASSOCIACIONS D'ESPECTADORS I DE LES INICIATIVES QUE PROMOUEN LA SEVA PARTICIPACIÓ ACTIVA EN ELS ESPAIS I FESTIVALS ESCÈNICS DE CATALUNYA

Jaume Colomer

L'Associació d'Espectadors i Amics de les Arts Escèniques de Catalunya es va constituir ara fa quatre anys, amb dues preocupacions d'origen. La primera era promoure una plataforma de reflexió sobre el paper que tenen i que pensem que convé que tinguin els públics en el fet escènic. I la segona era poder oferir una taula d'intercanvi a un conjunt d'associacions i d'altres col·lectius i grups d'espectadors que sabíem que hi havia a Catalunya però que no sabíem ben bé quina era la seva dimensió ni el tipus d'activitat que feien i la relació que tenien entre les parts.

També ens preocupava sobretot el fet que en aquells moments ja hi havia força programadors que els havia començat a interessar el tema dels públics, tot i que intuïem que aquest interès era bàsicament quantitatiu, pel nombre de públics per tal que les estadístiques d'espectadors augmentessin, perquè el percentatge d'ocupació millorés, perquè els ingressos per taquilla fossin millors per tal de garantir la sostenibilitat del projecte, per garantir la fidelització dels espectadors a través de fórmules com abonaments, etc... Ens semblava que passava a un segon terme una altra preocupació que era més qualitativa, que era saber quin és el valor afegit que pot tenir la participació activa dels públics en el desenvolupament d'un projecte escènic. Aquesta era la pregunta d'origen a la qual volíem donar resposta promovent tot un seguit d'activitats com seminaris, tallers, jornades de reflexió... fins que a l'any 2016 i amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona al programa de formació en gestió cultural i amb el suport de la DIBA, que ens va permetre tirar endavant aquest estudi, vam fer conjuntament aquest estudi, que volia ser un mapatge d'aquell conjunt de teatres i d'espais escènics que havien configurat i promogut l'existència d'un col·lectiu organitzat, d'unes plataformes associatives que hi havia a Catalunya, fent una tramesa a 492 espais escènics i identificant 32 plataformes associatives a les quals vàrem enviar un qüestionari on els preguntàvem tota una sèrie de dades descriptives (quants eren, la seva base social, forma jurídica, quina relació tenien amb espais escènics, si tenien o no espai propi...) i més cap al final n'hi havia de més

qualitatives; dues de les preguntes eren claus i feien referència per una banda a saber quin era el valor afegit que ells aportaven al projecte escènic, organitzant les respostes al voltant de tres eixos: què aporteu en els processos de creació, què aporteu en els processos de gestió i què aporteu en els processos de difusió. I una segona pregunta clau feia referència a saber quins beneficis vosaltres obteniu del fet de dedicar temps a aquesta col·laboració en el projecte escènic.

En acabar els preguntàvem també si aquesta feina la feien en el seu espai escènic, i si els semblaria de profit o d'interès establir un sistema d'intercanvi amb les altres plataformes associatives que havíem detectat, essent les resposta majoritàriament favorable.

Ara fa tres anys que vàrem presentar l'estudi i de moment nosaltres no hem fet cap tipus de cosa més, tot i que la consideració queda oberta. Pensem que tal volta una trobada com la d'avui és una oportunitat per debatre en els grups de treball que es faran un cop acabades de presentar aquestes bones pràctiques si aquesta consideració que va sortir d'aquest recull d'opinió d'aquells que van respondre a l'estudi també és compartit i tal volta la mateixa Associació d'Espectadors i Amics de les Arts Escèniques de Catalunya podria ser una plataforma jurídica per afavorir aquest procés. Nosaltres no hem mogut fitxa des d'aquell moment però si que continuem pensant que valdria la pena.

Voldria fer una darrera reflexió. Nosaltres estem molt convençuts que cada cop més les polítiques culturals han de fugir d'un model "malronià" de servei públic, d'oferir unes ofertes a uns públics interessats perquè les consumeixin i cada cop més és convenient treballar amb la idea més de comunitats culturals o comunitats d'interessos al voltant d'una determinada pràctica en la qual hi ha parts, equips professionals, públics... que des de la seva perspectiva hi aporten valor. El valor l'aporta no sols la part professional sinó també la resta d'arts implicades. I en aquest sentit cal citar només per acabar que aquest estudi també ha estat publicat en anglès pel programa *Via Spectatif*, programa europeu finançat per Europa Creativa, en el qual nou teatres europeus de nou països diferents durant quatre anys treballen dos tipus d'experiències de cocreació i de coprogramació amb tres universitats que fan d'observadores, una de les quals és la UB, per intentar mesurar de manera objectiva quin és el valor afegit que té el fet que, en els processos de creació d'aquests teatres, una part de la seva activitat la facin d'una manera interactiva amb els públics i la segona és que una part de la programació oberta a tothom serà feta també amb un sistema de diàleg i d'intercanvi amb grups d'espectadors que aporten punts de vista en aquesta reflexió. La idea és passar d'uns principis ideològics a intentar objectivar, a través d'un programa pilot, quin és aquest valor.

Nosaltres intuïm que aquesta línia d'establir sistemes de coordinació entre plataformes d'espectadors és una línia de futur que ens farà passar d'un estat més passiu a un estat on tots els ciutadans interessats en la pràctica escènica aportaran el seu punt de vista.

NAU IVANOW. ESCOLA D'ESPECTADORS DE LA SAGRERA

David Marín

Nosaltres estem situats en unes naus al barri de la Sagrera de Barcelona. No som un centre d'exhibició sinó un centre de creació i de residència internacional, i per tant som la cuina d'allò que vosaltres després aneu a veure als teatres. Aquest fet dificulta que els espectadors ens coneguin i sàpiguen què fem.

L'experiència que hem vingut a explicar avui és com hem aconseguit que els nostres veïns coneguin i entenguin què passa a dins d'aquesta fàbrica, perquè la majoria de processos són

espais tancats de creació i els veïns no sabien mai què passava dins de la fàbrica, un espai de 1500 metres quadrats al bell mig del seu barri però que no acabaven de saber què hi passava. Una de les frases que més escoltàvem era: “no sabem el que passa allí dins però surten famosos”.

Davant d'aquesta situació el que d'alguna manera fem és posar en marxa, ara fa tres anys, un procés amb el qual volíem apropar els veïns a tot el que passava dins de la fàbrica i de l'espai de residència.

Nosaltres creiem que depenent de l'experiència en què tu visquis el procés creatiu serà aquella forma en què vegis després el teatre o el cinema que vagis a veure com a espectador.

Quan obrim les portes d'un procés creatiu als nostres veïns els proposem de seure amb la companyia i que visquin el procés tot sencer. Una setmana abans que comenci la companyia a assajar a la nau, els veïns reben a casa seva el text de l'obra que s'assajarà a la nau, el llegeixen a casa i van el primer dia de l'assaig a veure com el director explica a tota la companyia com funcionarà aquell espectacle, veient com el projecte va començant a créixer a poc a poc. Normalment un procés de creació acostuma a durar entre un mes i mig i dos mesos, un temps que a les companyies els permet conèixer l'entorn del barri on estem, així com generar interrelacions amb el veïnatge molt interessants i vivint el teatre des d'un altre punt de vista.

Nosaltres volem posicionar-nos i tenir un valor en el nostre barri, i que els veïns vegin com és d'important tenir la Nau Ivanow en el seu barri.

Això què genera? Doncs de la primera idea de l'escola de l'espectador en aquests moments estem començant a treballar el concepte de l'espectador nòmada, perquè aquests processos que es donen a dins de la nau al final acaben sortint fora.

Per exemple, els veïns han viscut el procés de creació d'una obra dins de la nau. I quan s'estrena a Barcelona els veïns hi van, però no sols això, sinó que quan la mateixa obra es presenta a fora, els veïns ens fan la demanda d'anar-la a veure ja que els permet no sols tornar a veure l'obra sinó també conèixer l'entorn on es representa; també se'ls ofereixen visites guiades, explicacions sobre l'escenografia, la il·luminació...

Nosaltres creiem que és molt important crear comunitat i que més enllà del valor de les coses, la gent el que vol és identificar-se en una imatge. És molt important veure com es cuina i conèixer el que hi ha al darrera per poder explicar el que hi ha després. Això és el que nosaltres fem a la Nau Ivanow.

XARXA DE TEATRES D'ATENEUS DE CATALUNYA

Pep Morella

El moviment ateneístic comença el segle XIX. Catalunya és terra d'ateneus. La Federació d'Ateneus de Catalunya es funda l'any 1983. Estem repartits en tot el territori català. Som 178 entitats distribuïdes en 122 municipis i aglutinem 86.500 persones. Aquestes entitats són gestionades per uns 1.500 voluntaris. La Federació d'Ateneus i tot el moviment ateneístic es sustenta sobre el voluntariat.

Tenim quatre objectius: les persones, les activitats, els valors i els espais.

Quan vàrem arribar als espais vàrem veure que moltes d'aquestes entitats tenim teatres que són petites joies, la majoria d'elles centenàries, espais escènics on en molts d'ells han sortit actors que ara veiem en qualsevol serial de TV3 o en qualsevol teatre professional.

L'any 2015 es va decidir crear la Xarxa de Teatres d'Ateneus de Catalunya perquè ens vàrem adonar que som moltes les entitats d'arreu del territori, cadascuna amb les seves particularitats, el seu caràcter i la seva forma de ser, que tenim uns problemes comuns: de gestió, de posar al dia el teatre, de programació... Aprofitant la Fira de la Mediterrània de Manresa del 2015 es va fundar aquesta xarxa.

En aquests moments som 34 entitats amb 38 sales, 13.680 butaques repartides arreu de Catalunya amb diversos formats, tot un ventall a oferir a les arts escèniques.

Venim del voluntariat, de l'activisme. Dins dels nostres ateneus el teatre és fonamental i present arreu. Teatre, cant coral, dansa, esbarts, cultura popular... Tot això nodreix els ateneus i moltes vegades ajuda que es pugui programar teatre professional. Hem de programar professional per a crear aquests públics. Des de la xarxa en el moment que vàrem iniciar volíem crear una producció pròpia. La primera va ser una icona del teatre català, *L'auca del Senyor Esteve*. Aquí hi va haver una combinació d'amateur i professional. La segona ja va ser *Puig i Cadafalch, un croquis*. Aquí ja va ser del tot professional perquè la va a dur a terme en Sergi Mateu. I la tercera, que en aquests moments la tenim girant, és un tema musical: *Octubre, cançons per la llibertat*. I ara ja n'estem preparant una altra.

La Xarxa neix amb aquest objectiu: el de crear un espectacle que surti econòmic però que tingui nivell professional, per donar recursos als ateneus, per poder invertir en tema tècnic i cercar sinergies entre els ateneus a l'hora de la compra, com un banc de recursos...

Els punts forts són les 178 sales i les 13.680 butaques. Els punts febles, això mateix, ja que costa d'omplir totes aquestes sales. Barcelona exerceix una atracció molt forta que fa que molts dels nostres possibles espectadors es desplacin a la capital.

L'any passat en tota la Xarxa vàrem fer més de 1000 funcions, un milió d'euros en contractació, amb 150.000 espectadors.

A MODE DE RESUM I CONCLUSIONS

Un cop acabades les presentacions de les bones pràctiques i després d'un recés, es varen constituir tres grups de treball. L'objectiu era identificar aquells aspectes i propostes suscidades durant les presentacions que poguessin ser d'utilitat, així com algunes de noves. Aquest n'és el resum:

- És imprescindible la complicitat i implicació del públic, tant pel que fa a la dinamització com a la difusió i la programació. A més de poder disposar d'espais, és fonamental la implicació de la gent.
- Necessitat de treballar amb independència però alhora amb la col·laboració de les diferents administracions.
- El preu de l'entrada: moltes vegades el públic qüestiona el preu de les nostres entrades quan aquest mateix públic que es queixa està disposat a pagar-lo quan va a Barcelona.
- Necessitat de nous públics.
- Un possible debat seria al voltant de què és teatre comercial i què no ho és. Cal programar-lo, no programar-lo?
- La necessitat de la formació de l'espectador, ja sigui a través d'introduccions als espectacles, tertúlies... Convé insistir-hi.
- Captar el públic jove, motivar-lo. A la gent jove no se l'atrapa amb models de gent gran.
- Fixar una línia determinada, coherent i amb criteris clars. La gent confia en l'oferta que li arriba de les entitats organitzadores.
- Cal cuidar el públic, escoltar-lo, atrapar-lo i no deixar-lo anar
- Es valora la diversitat d'identitats i de projectes que han participat. Unes amb molt recorregut i d'altres més novelles.
- És molt important tenir una motivació per néixer i tirar endavant el projecte. S'esmenta el Galliner amb motiu de la remodelació del Teatre Kursaal i l'AETMVR amb motiu de disposar d'un espai (Mercat Vell). Es tracta d'un estímul molt gran.
- La gestió econòmica, els nous públics, tenir un suport provinent de diferents àmbits que et permeten garantir un equilibri i sobretot una estabilitat i garantia de futur. S'esmenta el cas de Ripollet i la seva proposta de distribuir el seu pressupost en terços: associació, Ajuntament i administracions de caràcter general.
- Què es prioritza, programar per mantenir el públic fidel o per crear-ne de nou? Moltes vegades el dia a dia t'arrossega...
- La realització d'aquesta jornada i la possibilitat de fer-ne altres en un futur semblava interessant per dos fets. Per una banda, perquè es posava en evidència la gran riquesa de recursos tècnics i d'experiències en tot els sentits, des de la possibilitat d'infraestructures com de capacitats humanes creatives pel que fa a iniciatives i propostes, amb la qual cosa tenir la possibilitat de poder-ho posar en comú era un fet que es valorava molt positivament. I en segon lloc perquè es posaven en evidència els reptes que tots tenim, passar d'espectador passiu a públic participatiu.
- Es valora molt positivament la possibilitat de poder conèixer iniciatives noves i diferents, moltes vegades poc conegudes, com la proposta de programació de cinema de la Vall de Ribes o bé experiències com la de la Nau Ivanow, la de Castellterçol -que es planteja com una proposta realitzada a l'àmbit rural- o bé la de Canet de Mar, amb els espais del Teatre Odeón i l'Espai Centre.
- Altres propostes que s'han tractat: *Escena25*, proposta que vol estimular el públic jove a apropar-se als espais d'arts escèniques.

- Tema generacional molt present. El protagonisme dels joves: *Projecte Joves ambaixadors* realitzat a nivell europeu, que possibilita el fet que gent jove a partir d'anar a veure diferents propostes d'espectacle pugui participar en l'elaboració d'una programació que permeti conèixer més de prop quines coses són les propostes que poden interessar al públic jove.
- S'informa que des de l'Institut Català d'Empreses Culturals (SDE) s'organitzen cursos sobre diferents aspectes.
- No tot és el món jove, però. La societat pateix un procés accentuat de progressiu envelliment. Quina oferta es fa a aquest segment de la població? I no només pensant en els continguts, que també, sinó perquè aquest segment de la població té unes mancances i limitacions concretes (problemes de mobilitat, pèrdua de visió i d'oïda, etc...) que els condiciona.
- Cal escoltar bé la gent i tenir en compte que cada franja generacional molt possiblement viu la cultura de forma diferent. Cal cercar i identificar les especificitats de cada segment i les seves necessitats.
- Una recomanació general a l'hora de plantejar-se el futur d'un equipament d'arts escèniques: cal saber quins continguts donar i de quina manera es vol gestionar.
- Es manifesta un interès a continuar trobant-nos per tal d'aprofundir sobre la temàtica de les arts escèniques.

ELS PARTICIPANTS.

En aquesta Jornada de debat han participat 49 persones, algunes d'elles a títol personal i d'altres com a membres de les següents institucions i organitzacions:

- ACPO de Canet de Mar.
- Amics del Cinema de la Vall de Ribes.
- Ajuntament de Berga (Cultura)
- Ajuntament de Canet de Mar (Cultura)
- Ajuntament de Ripollet (Cultura)
- Ajuntament de Sant Fruitós de Bages (Cultura)
- Ajuntament de Vallromanes (Cultura i Joventut)
- Associació Cultural el Galliner de Manresa.
- Associació d'Espectadors del Teatre del Mercat Vell de Ripollet.
- Associació d'Espectadors LaPerla29.
- Bitó.
- El Centru de Canet de Mar.
- El Centru, Espai Escènic de Castellterçol.
- Diputació de Barcelona.
- Federació de Grups Amateurs de Teatre de Catalunya.
- Foment de les Arts Escèniques de Menorca.
- Grup Nou de Teatre de Castellterçol.
- Institut Català d'Empreses Culturals de la Generalitat de Catalunya.
- La Nau Ivanow.
- Patronat Municipal de Cultura de Ripollet.
- Sala Becket.
- Teatre Auditori de Granollers.
- Temporada Alta.
- Xarxa de Teatres d'Ateneus de Catalunya.